

บันทึก

เรื่อง การหารือความตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ๑๑๓๒๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ แจ้งว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจากจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งหารือไปว่า เรือนแพที่มีคนอยู่อาศัยจอดในลำน้ำในเขตเทศบาล ควรจะได้ย้ายไปอยู่นอกเขตเทศบาลเสีย หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือนแพขัดขืนไม่ยอมออกไปอยู่นอกเขตเทศบาล ทางราชการจะมีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายและตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ได้หรือไม่ เพียงใด และกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเรือนแพที่มีคนอยู่อาศัยจอดในลำน้ำในเขตเทศบาลน่าจะอยู่ในข่ายบังคับตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ด้วย แต่เห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นไว้ในกรณีที่จังหวัดนครสวรรค์หารือมาข้างต้นนี้ ทางราชการจะมีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายและตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ได้หรือไม่เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) โดยที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่ “การปลูกอาคารหรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง และ การติดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ไว้ในทางสัญจรของประชาชน” ฉะนั้น ปัญหาที่พึงพิจารณาในเบื้องต้นจึงมีว่า “เรือนแพ” เป็นอาคารหรือสิ่งใด ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ หรือไม่

(๒) พิจารณาจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐๓^๑ และมาตรา ๑๓๐๒^๒ จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติให้แพเป็น

ส่งพร้อมหนังสือที่ ๑๒๐๐/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๐๔

^๑ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าได้มีการปลูกสร้างอาคารหรือปลูกปักสิ่งใด ๆ ลงในที่ดิน ในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน...

ข้อ ๒ ในกรณีที่ปรากฏว่าได้มีการติดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ไว้ในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจำนองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้อาจจำนองได้เช่นกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตาม

สังหาริมทรัพย์ และพระราชบัญญัติควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้บัญญัติให้ “เรือ” หมายความว่ารวมถึงแพคนอยู่อีกด้วย ฉะนั้น สภาพของแพหรือแพคนอยู่ (เรือนแพ) ในทางนิติบัญญัติจึงเป็นทรัพย์เคลื่อนที่ได้ และใช้จอดในแม่น้ำลำคลองได้

(๓) เมื่อเรือนแพมีสภาพดังที่ได้กล่าวมาใน (๒) แล้ว เรือนแพจึงไม่ใช่อาคาร เพราะสภาพของอาคารโดยทั่ว ๆ ไปมีลักษณะเป็นทรัพย์ติดที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเรือนแพไม่ใช่ สิ่งใด ๆ ตามนัยของประกาศของคณะปฏิวัติ ข้อ ๑ เพราะเรือนแพไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดที่จะปักลงไปในที่ดินหรือแม่น้ำลำคลอง

นอกจากนี้เมื่อพิเคราะห์ถึงวิธีการที่ทางราชการจะดำเนินการแก่ผู้ฝ่าฝืน ปรากฏว่า ประกาศของคณะปฏิวัติได้ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะสั่งให้ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลูกบักนั้นรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกบักนั้นรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกบักนั้นไปเสีย วิธีการดังกล่าวนี้ทำให้เข้าใจได้ว่าประกาศของคณะปฏิวัติมุ่งหมายใช้บังคับแก่อสังหาริมทรัพย์ที่ได้ปลูกหรือปักลงไปในที่ดินในแม่น้ำลำคลองเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงเรือนแพ เพราะสภาพเรือนแพนั้นไม่ใช่ทรัพย์ติดที่ดินแต่เป็นทรัพย์ที่อาจเคลื่อนที่จากที่แห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่งได้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องรื้อถอน

(๔) เมื่อเรือนแพไม่ใช่อาคารหรือสิ่งใด ๆ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ข้อ ๑ แล้ว จะถือต่อไปได้หรือไม่ว่าเรือนแพเป็นสิ่งใด ๆ ที่ติดตั้งหรือวางทอดทิ้งไว้ในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ร่วมกัน ตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ข้อ ๒ ในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าการประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ข้อ ๒ มุ่งหมายใช้บังคับเฉพาะแผงลอย ทาบเร่ หรือสิ่งใด ๆ ทำนองนี้เท่านั้น เพราะเหตุว่าการจอดเรือนแพไม่ใช่เป็นการติดตั้งหรือวาง หรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าเรือนแพไม่อยู่ในข่ายบังคับของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔

(๕) อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอความเห็น ถ้าทางจังหวัดนครสวรรค์ เห็นว่า เรือนแพที่จอดอยู่ในแม่น้ำลำคลองในเขตเทศบาลเป็นสิ่งกีดขวางทางสัญจรไปมาของประชาชน หรือเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ทำให้สกปรกกรูกร้างหรือเป็นบ่อเกิดของ

กฎหมาย คือ

(๑) เรือกำปั่นหรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์ มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(๒) แพ

(๓) สัตว์พาหนะ

(๔) สังหาริมทรัพย์อื่นใด ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะกาล

๓ ๓๑๓

๓๑๓

มาตรา ๑๓๐๒ บทบัญญัติแห่งสามมาตราก่อนนี้ ท่านให้ใช้บังคับถึงเรือกำปั่นหรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งแพและสัตว์พาหนะด้วยโดยอนุโลม

เชื้อโรค ฯลฯ สมควรที่จะให้ย้ายออกไปเสียจากเขตเทศบาลและกระทรวงมหาดไทยก็เห็นพ้องด้วยกับจังหวัดนครสวรรค์แล้ว ในกรณีเช่นนี้ กระทรวงมหาดไทยอาจดำเนินการแก้ไขปัญหารื้อนี้ได้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่มีอยู่แล้ว คือ พระราชบัญญัติควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งให้อำนาจเทศบาลหรือคณะกรรมการอำเภอโดยอนุมัติของรัฐมนตรีมีอำนาจออกเทศบัญญัติหรือข้อบังคับกำหนดให้แม่น้ำลำคลองใด หรือส่วนของแม่น้ำลำคลองใดเป็นเขตห้ามจอดเรือนแพได้ ซึ่งถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือนแพได้ขัดขืนไม่ปฏิบัติตามเทศบัญญัติหรือข้อบังคับนั้นแล้ว ก็อาจมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาทแต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้ประกาศให้ใช้บังคับในจังหวัดพระนคร และถ้าจะใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับในท้องถิ่นหรือภูมิภาคอื่นให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ดังนี้ ถ้ากระทรวงมหาดไทยดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พุทธศักราช ๒๔๗๙ ในจังหวัดนครสวรรค์ หรือจังหวัดอื่นได้อีกแล้ว การก็จะเป็นไปตามความประสงค์ของทางราชการ

(ลงชื่อ) เสกล บุญยัษฐิติ

(นายเสกล บุญยัษฐิติ)

รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๐๔